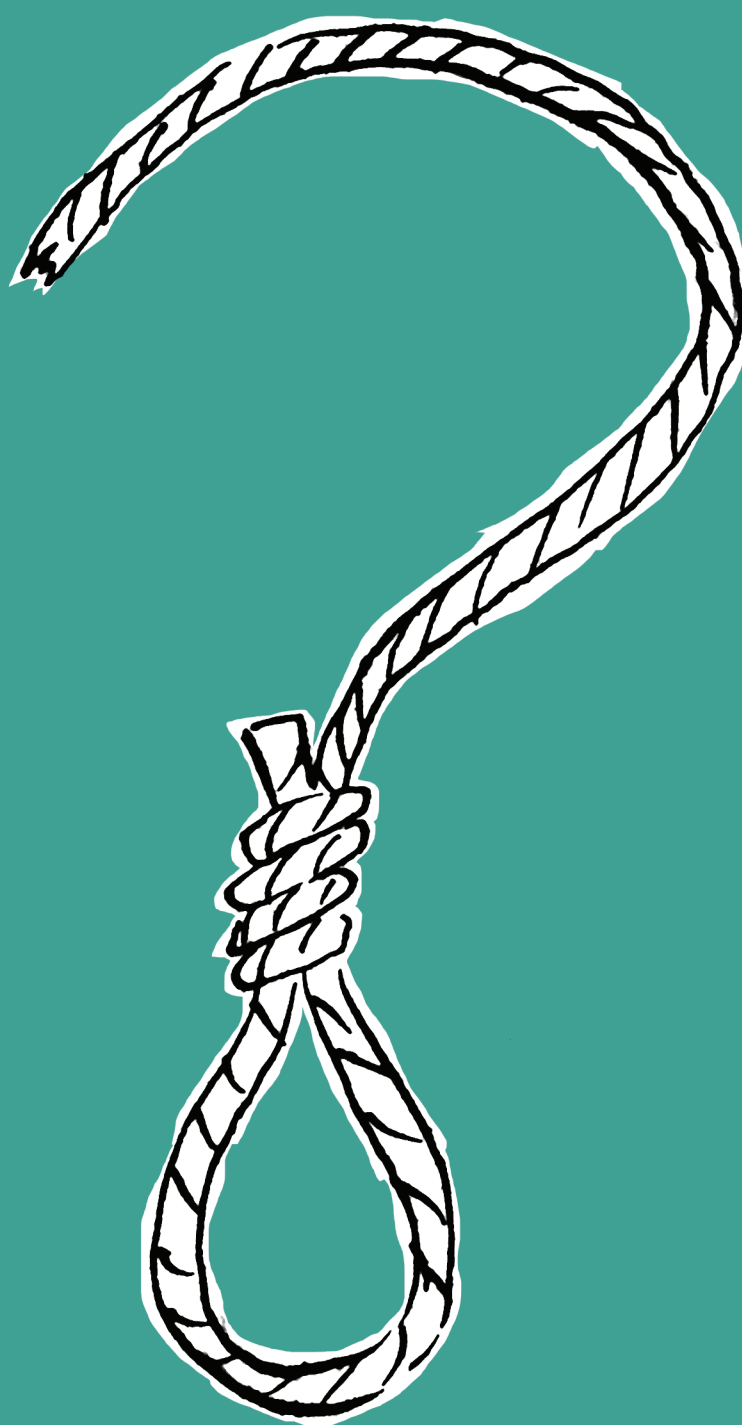

Mégis kinek az élete? II.

D1

CEAUȘESCU DIKTATÚRÁJÁRÓL

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget és húzzátok alá a lényegét! Ha valamit nem értetek, a szöveg elolvasása után jelezzétek tanárotoknak! A szöveg megbeszélése után meséljétek el a lényegét az eredeti csoporttársaitoknak!

A) Diktatúra

A diktatúra olyan politikai rendszer, ahol az állami főhatalom (a kormányzati hatalom) forrása nem a népakarat. A diktatúra lehet *totális* (ha az élet minden területére kiterjed) és *puha* (ha az élet bizonyos területeire nem terjed ki, pl. a gazdasági tevékenység módjára). A diktatórikus főhatalom élhet a nyílt terror eszközével, és lehet csupán *autoriter hatalomgyakorlás*, amikor is a vezető tekintélye vagy más nem demokratikus politikai kényszer jellemzi az államhatalmat.

Az elnyomás lehet *nyílt* (azaz a népakarat adminisztratív korlátozásában megnyilvánuló) és *rejtett* (azaz pl. léteznek a népakarat érvényesítéséből formálisan nem, de gyakorlatilag kizárt személyek vagy csoportok, illetve nézetek). A diktatúra mindig rendelkezik *külső* vagy *belső támogatókkal*, akik érdekében a diktatúrát gyakorolják a nép fölött.

B) Ceaușescu élete, politikája

Cipésztanulóként került a munkásmozgalomba, az 1930-as évek elejétől az ifjúsági mozgalom vezetőségében működött. 1936-ban belépett a Román Kommunista Pártba, részt vett az Antonescu-rezsim elleni harcban, 1936–38-ban és 1940-ben is bebörtönözték. A börtönben Gheorghe Gheorghiu-Dej volt a cellatársa, aki 1952-ben az ország vezetője lett, s támogatta Ceaușescu pályáját. 1944-ben megszökött a börtönből, majd a Kommunista Ifjúsági Szövetség titkára lett. 1947-ben mezőgazdasági, 1950–54 közt honvédelmi miniszterhelyettes, Gheorghiu-Dej alatt a politikai bizottság tagja, a központi bizottság titkára volt, majd a párhierarchia második embere lett. 1965-ben, Gheorghiu-Dej halála után, követte őt a kommunista párt élén mint titkár, majd főtitkár. 1967-től az Államtanács elnökévé, államfővé is megválasztották. Független, nacionalista politikájával nagy népszerűséget szerzett. 1958-ban elérte a szovjet csapatok Romániából való kivonását, az 1960-as években pedig gyakorlatilag megszüntette a román részvételt a Varsói Szerződés katonai szövetségében.

1974-ben a köztársasági elnöki hivatal létrehozásával tovább növelte centralizált, diktatórikus hatalmát. Korlátozta a szólás- és sajtószabadságot, elnyomta az ellenzékét, ellenfeleit kiszorította a hatalomból. Gazdaságpolitikai céljaként az ország hatalmas külföldi adósságainak visszafizetését tűzte ki. A cél megvalósítása drasztikus élelmiszer-, üzemanyag-, energia- és gyógyszerhiányhoz vezetett, az ország az éhínség közelébe, a gazdaság az összeomlás szélére került. Az 1970-es években meghirdetett homogenizálási programja a nemzetiségek asszimilációját, a teljes elrománosítást célozta. Település-szisztematizálási programja is részben a magyar nemzetiségű lakosság gyökereinek felszámolására irányult. Széles körű személyi kultuszt épített ki, Conducatornak (Vezérnek), a Kárpátok Géniuszának nevezte magát; feleségét, Elenát miniszterelnök-helyettesé tette meg, s 400 rokonukat helyezték magas párt- és állami tisztségekbe.

C) Ceaușescu, a „Kárpátok géniusza”

Magát a „Kárpátok géniuszának” tartotta. Feleségével, az ország tudományos életét irányító Elena Ceaușescuval együtt számos nyugati egyetem díszdoktorává avatták. A román diktátor egyike volt a keleti blokk azon kevés politikusainak, akiket nyugaton a „jó kommunisták” közé soroltak. Külföldi népszerűségét egyrészt az ország államadóssága visz-

szatörlesztésének (amivel végképp nyomorba taszította országát), másrészt pedig annak köszönhetően, hogy a szocialista országok közül egyedül Románia küldött sportolókat a Szovjetunió által bojkottált 1984-es Los Angeles-i olimpiára.

Mindezek mellett saját népe körében leírhatatlan gyűlölet övezte, amit még a sokszor a sztálini mintát is túlszárnyaló személyi kultusz sem tudott minden esetben palástolni. Számptalan könyv, vers, film, festmény készült a mindenható diktátor és felesége magasztalására.

Abból a célból, hogy a román népet ismét naggyá tegye, megtiltotta a fogamzástgátlók használatát. Ennek eredményeképp nyomorúságos árvaházak teltek meg a nem kívánt gyermekekkel.

Ceaușescu országa kilátástalan gazdasági helyzetét figyelmen kívül hagyva, óriási szabású építkezésekbe kezdett a fővárosban, hogy Bukarestet saját ízlése szerint formálja át: a város központjában egész kerületeket dózeroltatott el, hogy helyükbe a diktatúrának kedves szocialista-realista stílusú épületeket emeljen. Miközben az ország népe éhezett. Ceaușescu tervei között szerepelt, hogy a város lakóinak napi ételmezését központilag, a Nagy Bukaresti Menzán bonyolítsa le. Ez sem valósulhatott meg, de a 20 emeletes szerkezetkész Menzát csak a közelmúltban bontották le.

Az 1980-as évek második felében tömegbázisát, külső és belső támogatását egyaránt elvesztette, hatalmát csak a Securitate, a biztonsági szolgálat rémuralma tartotta fenn. 1989. december 22-én a diktátor házaspárt népfelkelés buktatta meg. Temesváron kipattant a lázadás szikrája, és néhány nap alatt az egész ország felkelt a kommunista rezsim és személyesen Ceaușescu ellen. A biztonsági emberek ezt megpróbálták megakadályozni, de a románok elfoglalták a televíziót, mert melléjük állt a katonaság is. A korábban mindenható diktátor hatalma órák alatt semmivé foszlott: nemkülönben népszerűtlen feleségével együtt helikopteren kellett menekülnie. December 25-én saját egykori katonái fogságába esett, egy alkalmi katonai bíróság 60 ezer ember halálában és az ország gazdasági tönkretételében találta vétkesnek őket, s az előre eldöntött halálos ítéletet Bukarest közelében még aznap végrehajtották, mindkettőjüket kivégezték. A Ceaușescu házaspár kivégzésének a médián keresztül az egész világ szemtanúja lehetett. A holttesteket álnéven temették el egy bukaresti temetőben, nehogy megcsonkítsák őket.

D) Kivégzése az egyik végrehajtó szemével

Nicolae Ceaușescu kivégzése előtt erősnek mutatkozott, a felesége viszont a félelemtől valószínűleg a nadrágjába piszkított – idézi az egyik kivégző. A most 47 éves férfi a volt diktátor és felesége egyik hóhéra 1989. december 25-én.

A százados saját elmondása szerint nem érzett szánalmat, amikor meghúzta a ravaszt, lelkiismeret-furdalása sincs, csak attól tart, ha a körülötte élő emberek megtudnák, ki ő, meglincselnék.

Kétnapos fogság után a tîrgovistei katonai helyőrség egyik fűtetlen tanácstermében Nicolae és Elena Ceaușescut egy rögtönítélő bíróság halálra ítélte. A tiszt is úgy véli, hogy az egész csak színjáték volt, a tábornok ugyanis már a tárgyalás elején azt kérte tőle, keressen megfelelő helyet a kivégzéshez.

A diktátort nemzetárulással és népirtással vádolták, mivel állítólag 60 ezer ember haláláért volt felelős. „Éljen a szabad Románia! Éljen a szocializmus!” – ezek voltak Ceaușescu utolsó szavai, míg a tiszt nem figyelmeztette, hogy fejezze be a kiabálást. A kivégzőosztag a századosból és két másik katonából állt. Mindegyikük kezében egy Kalasnyikov volt harminc-harminc tölténnyel a tárban. A katonák mintegy hét méter távolságból tüzeltek a házaspárra, akik azonnal meghaltak.

„Nem igazán éreztem szánalmat irántuk. Az egész nagyon gyorsan játszódott le, s igyekeztem elkerülni, hogy a szemükbe nézzek. Olyan ez, mint amikor egy állatot lősz ki, csak semmi szemkontaktus” – mondta az egykori ítéletvégrehajtó.

„Csupán a karját ragadtam meg, mintegy figyelmeztetésként, hogy ne üvöltözzön. Különben azt a szigorú utasítást kaptuk, hogy a foglyokkal tisztességesen bánjunk, ne üssük őket” – emlékezett vissza a katona, aki szerint talán nem végezték volna ki Ceaușescut, ha elmebetegnek tettei magát, de ehelyett magából kikelve bosszúval fenyegetőzött.

D2 SZÓNOKKÁRTYÁK

Mindenki húzzon a kártyák közül egyet! A számok határozzák meg a felszólalók sorrendjét.

SZÓNOK 1

SZÓNOK 2

SZÓNOK 3

SZÓNOK 4

SZÓNOK 5

SZÓNOK 6

SZÓNOK 7

SZÓNOK 8

SZÓNOK 9

SZÓNOK 10

SZÓNOK 11

SZÓNOK 12

SZÓNOK 13

SZÓNOK 14

SZÓNOK 15